

Forslag

til

Lov om ændring af lov om drift af landbrugsjorder (Permanent genopdykningsret)

§ 1

I lov om drift af landbrugsjorder, jf. lovbekendtgørelse nr. 191 af 12. marts 2009, foretages følgende ændring:

1. I § 6, 2. pkt., udgår: »inden for de næste 15 år«.

§ 2

Loven træder i kraft den 1. juli 2017.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

Lovforslaget fremsættes med henblik på at styrke den eksisterende mulighed for at udlægge landbrugsjorder til naturformål i en periode uden at blive omfattet af § 3 i naturbeskyttelsesloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1217 af 28. september 2016 (herefter naturbeskyttelsesloven) og dermed øge jordbrugernes incitament til at udlægge ny og mere natur.

Med lovforslaget fjernes den tidsmæssige begrænsning af jordbrugernes ret til inden for 15 år at genopdyrke de arealer, som de har anmeldt til kommunen, at de vil lade overgå til halvkulturarealer eller lade henligge som udyrket areal.

2. Baggrunden for lovforslaget

I de seneste årtier er der gjort en stor indsats i Danmark for at sikre en rig og mangfoldig natur, men Danmarks natur står stadig overfor nogle udfordringer. Mange arter og naturtyper mangler plads og sammenhæng, og naturen skal have bedre vilkår til at eksistere på egne præmisser.

Særligt naturen i det intensivt dyrkede landbrugsland har i de seneste årtier været under stærkt pres, hvilket bl.a. kan aflæses af indeks over agerlandsfugle, som viser et tydeligt fald i bestande af ynglefugle tilknyttet agerlandet. Udyrkede arealer og halvkulturarealer bidrager væsentligt som habitater for de almindelige arter i landbrugslandet, ligesom de skaber fødekilder til bier og andre bestøvere i perioden uden for landbrugsafgrødernes blomstringstid.

Regeringen (Venstre) indgik derfor i maj 2016 *Aftale om Naturpakke* med Dansk Folkeparti, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti med henblik på at styrke indsatsen for naturen, bl.a. ved at iværksætte indsatser med henblik på at afbureaukratisere reglerne på området, så der skabes plads til mere natur uden byrdefulde regler.

En del af indsatsen vil på baggrund af aftalen skulle gøres ved at styrke de eksisterende muligheder for at udlægge ny og mere natur uden at blive omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 ved at gøre genopdyrkningsretten på visse halvkulturarealer eller udyrkede arealer permanent og derigennem øge landmændenes incitament til at udlægge flere arealer til naturformål i en periode.

3. Lovforslagets indhold

3.1. Gældende ret

Udyrkede arealer, eller arealer som drives ekstensivt, fx. uden jordbearbejdning eller anvendelse af gødning, kan efter en årrække, når særlige jordbundsforhold og nærhed til naturområder mv. er til stede, opnå en naturkvalitet, der medfører, at arealet bliver omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Denne beskyttelse betyder, at arealerne ikke må ændre tilstand, og de kan derfor som hovedregel ikke genopdyrkes. § 6 i lov om drift af landbrugsjorder (herefter driftsloven) indeholder en undtagelse til reglen i naturbeskyttelseslovens § 3.

Driftslovens § 6 har til formål at gøre det attraktivt for en jordbruger at undgå omdrift i en periode på op til 15 år til gavn for naturen i denne periode.

Efter driftslovens § 6 kan en ejer eller bruger anmelde et areal, der ikke på tidspunktet for anmeldelsen er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3, som halvkulturareal eller udyrket areal til kommunalbestyrelsen. Ejeren eller brugeren opnår derved ret til at genopdyrke arealet inden for de næste 15 år, uanset om arealet i mellemtiden måtte komme til at opfylde kriterierne for beskyttelsen efter naturbeskyttelseslovens § 3.

Ved halvkulturareal forstås efter driftslovens § 2, stk. 6, landbrugsjorder, som er lysåbne og har en naturtilstand, der kræver ekstensiv landbrugsdrift, for at kunne opretholdes i denne tilstand. Ved udyrket areal forstås efter driftslovens § 2, stk. 7, landbrugsjorder, hvor der ikke er nogen form for drift. Rydning af opvækst af træer og buske, herunder ved slåning, betragtes i denne forstand ikke som drift.

Efter driftslovens § 6, 2. pkt., 3. led, har kommunalbestyrelsen 4 uger fra anmeldelsen til at oplyse ejeren eller brugeren af arealet om, hvorvidt arealet allerede er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Driftslovens § 6 indebærer alene, at de anmeldte arealer i genopdykningsperioden ikke bliver omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

I Natura 2000-områder kan genopdykning af arealer imidlertid være omfattet af de særlige regler i naturbeskyttelseslovens kapitel 2 a. Der gælder således efter naturbeskyttelseslovens § 19 b en pligt til at anmelde aktiviteter, der fremgår af lovens bilag 2, til kommunen, før genopdykning kan finde sted. Det gælder fx. vedvarende græsarealer i fuglebeskyttelsesområder. Den særlige anmeldelsesordning i Natura 2000 skal sikre, at genopdykningen bliver vurderet, så det sikres, at den er i overensstemmelse med habitatdirektivets beskyttelsesbestemmelser. Vurderer kommunen, at det pågældende areal ikke kan genopdyrkes ud fra hensynet til de arter og naturtyper, Natura 2000-området er udpeget for, og der ikke kan opnås en aftale om den fremtidige drift, skal kommunen pålægge den nødvendige drift, jf. lovens § 19 e. Der ydes erstatning for dokumenterede tab, der måtte følge af et sådant påbud, jf. lovens § 19 g. Påbudsbestemmelsen i § 19 e kan evt. i særlige tilfælde bringes i brug også overfor ikke-anmeldelsespligtige genopdykninger, der måtte påvirke udpegningsgrundlaget negativt.

Natura 2000-områderne er udpeget på baggrund af EU's naturbeskyttelsesdirektiver (Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/147/EF af 30. november 2009 om beskyttelse af vilde fugle (herefter fuglebeskyttelsesdirektivet) og Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter (herefter habitatdirektivet)

De såkaldte bilag IV-arter er omfattet af en beskyttelse i medfør af naturbeskyttelseslovens § 29 a, der gennemfører habitatdirektivets artikel 12. Genopdykningsretten efter driftslovens §

6 kan ikke bringes i anvendelse, hvis der er indvandret bilag IV-arter, og genopdyrkningen påvirker den pågældende bestand af bilag IV-arter, eller enkeltindivider forstyrres eller dræbes. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning kan i særlige tilfælde dispensere fra forbuddene.

Habitatdirektivets bilag IV er bl.a. gennemført ved bekendtgørelse nr. 865 af 27. juni 2016 om beskyttede naturtyper (herefter naturtypebekendtgørelsen) og bekendtgørelse nr. 867 af 27. juni 2016 om fredning af visse dyre- og plantearter og pleje af tilskadekommet vildt (herefter artsfredningsbekendtgørelsen).

Herudover er der en række øvrige plante- og dyrearter fredet gennem artsfredningsbekendtgørelsen, hvilket bl.a. inkluderer arter omfattet af Bern-konventionen om beskyttelse af Europas vilde dyr og planter samt naturlige levesteder af 19. september 1979 med senere ændringer. Genopdyrkningsretten efter driftslovens § 6 vil ikke kunne gøres gældende overfor sådanne fredninger, fx voksesteder for visse arter af orkidéer, hvor genopdyrkningen påvirker den pågældende bestand. Styrelsen for Vand og Naturforvaltning kan dog dispensere fra forbuddene efter artsfredningsbekendtgørelsen.

Med henblik på at kommunen til hver tid skal have kendskab til et areals status, dvs. om arealet er omfattet af en genopdyrkningsret eller ikke, er det i jordressourcebekendtgørelsens § 10, stk. 4, i medfør af driftslovens § 8, fastsat, at ejeren eller brugeren af et anmeldt areal, der ønsker at udnytte retten til at genopdyrke et areal, skal underrette kommunen herom, inden arealet genopdyrkes.

Udnytter ejer eller bruger muligheden for at genopdyrke et areal, der tidligere har været udlagt som halvkulturareal eller udyrket areal, og ønskes det udlagt på ny med genopdyrkningsret i henhold til reglerne i § 6, skal der indgives en ny anmeldelse til kommunalbestyrelsen efter driftslovens § 6. Hvis arealet, der påtænkes genopdyrket, ligger i et Natura 2000-område, kan det være omfattet af anmeldelsesordningen efter naturbeskyttelseslovens § 19 b, jf. ovenfor.

3.2. Miljø- og Fødevareministeriets overvejelser

Som det fremgår ovenfor af lovforslagets afsnit 2, har naturen i de seneste årtier været under stærkt pres i det intensivt dyrkede landbrugsland.

Udyrkede arealer og halvkulturarealer bidrager væsentligt som habitater for særligt de almindelige arter, (fx markmus, råvildt og humlebier) som er knyttet til det åbne land og landbruget. Udlægning af ny og midlertidig natur, som fx. udlægges efter de gældende regler i driftslovens § 6, vil kun undtagelsesvis fremme forholdene for de sjældne arter i det åbne land. Disse arter findes som hovedregel på halvkulturarealer med lang kontinuitet og ekstensiv drift og drager således ikke normalt fordel af midlertidigt udlagte naturområder uden en målrettet ekstensiv drift.

En ophævelse af begrænsningen af genopdyrkningsretten på 15 år vil betyde, at jordbrugeren kan bevare rådigheden over sine landbrugsarealer og dermed friheden til driftsplanlægning på sin ejendom. Det vil også styrke jordbrugeren mulighed for at udlægge halvkultur eller udyrkede arealer med en længere varighed, da det således ikke vil være nødvendigt for at opretholde genopdyrkningsretten, at jordbrugeren enten anmelder arealet til fornyet genopdyrkningsret eller opløjer arealet ved udløbet af den hidtidige 15-års periode. Dog vil

udviklingen af naturværdien være af midlertidig karakter, da arealet må forventes genopdyrket på et tidspunkt.

Dermed bliver det bl.a. muligt at bedre forholdene for flora og fauna i agerlandet. Det er forventningen, at styrkelsen af muligheden vil øge jordbrugernes incitament til at lægge flere arealer ud til natur og dermed fremme naturværdien i det intensivt dyrkede landbrugsland.

Der er i forbindelse med indeværende ændringsforslag gennemført en skriftlig høring af alle 98 kommuner for at indsamle information om status for hidtidige og nuværende forvaltning af driftslovens § 6 om 15-årig genopdykningsret. Kommunerne er blevet bedt om at samle information om anmeldte arealer helt tilbage til driftslovens ikrafttræden i 2004. 87 % af kommunerne har svaret NaturErhvervstyrelsen, svarende til 85 ud af 98 kommuner. I disse 85 kommuner har der været i alt 9.296 anmeldelser, svarende til et samlet anmeldt areal på 69.583 hektar.

3.3. Den foreslåede ordning

Med henblik på at styrke den eksisterende mulighed for at udlægge landbrugsjorder til midlertidige naturformål uden at blive omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, og dermed øge jordbrugernes incitament til at udlægge ny og mere natur, foreslås det at ophæve den tidsmæssige begrænsning af genopdykningsretten efter driftslovens § 6.

Den foreslåede ændring i § 1, nr. 1, indebærer, at en ejer eller bruger, der anmelder et areal som halvkulturareal eller udyrket areal til kommunalbestyrelsen, opnår ret til på et hvilket som helst tidspunkt at genopdyrke arealet, uanset om arealet i mellemtiden måtte have opnået en naturkvalitet, der medfører, at arealet uden genopdykningsretten ville være omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Hensigten med den foreslåede ændring er at styrke jordbrugers mulighed for at udlægge arealer med en længere varighed, uden at arealerne bliver omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Virkningen af den foreslåede ændring vil være, at det ikke fremover vil være nødvendigt at opløse arealet inden for den hidtidige 15-års periode for at sikre sig mod, at det anmeldte areal bliver omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Den enkelte jordbruger vil med den foreslåede ændring kunne vælge at drive de anmeldte arealer som halvkulturarealer eller lade disse henligge udyrkede i en længere periode end 15 år. Arealerne bevares dermed som naturarealer i en længere periode, hvorved der potentielt kan opnås en større naturværdi.

Det er forventningen, at den foreslåede ændring af genopdykningsretten vil øge jordbrugernes incitament til at lægge flere arealer midlertidigt ud til natur og dermed yderligere fremme naturværdien i det intensivt dyrkede landbrugsland.

Den foreslåede ændring af driftslovens § 6 vil have virkning for alle arealer, der er anmeldt som halvkulturareal eller udyrket areal til kommunalbestyrelsen efter bestemmelsen i § 6, herunder de anmeldelser, der er indgivet i perioden 1. september 2004 til 1. juli 2017, og som på tidspunktet for anmeldelsen ikke allerede var omfattet af beskyttelsen i naturbeskyttelseslovens § 3.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Lovforslaget indebærer ingen økonomiske eller administrative konsekvenser for staten, regionerne eller kommunerne.

Den foreslåede ændring om ophævelse af den tidsmæssige begrænsning af genopdyrkningsretten forventes at kunne føre til en mindre stigning i antallet af anmeldelser af nye arealer til kommunerne efter bestemmelsen i driftslovens § 6. Stigningen ventes samtidig modsvaret af et fald i antallet af genanmeldelser som følge af udløbet af den hidtidige 15-årige genopdyrkningsret.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Lovforslaget indebærer ingen økonomiske efterlevelseseffekter eller direkte administrative konsekvenser for erhvervet. Eftersom muligheden er frivillig og må antages kun at blive benyttet af landmænd, der ser en fordel hertil, vurderes lovforslaget ikke at have nogle erhvervsøkonomiske omkostninger.

6. Administrative konsekvenser for borgerne

Forslaget har ikke administrative konsekvenser for borgerne.

7. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har positive miljømæssige konsekvenser ved en forbedring af naturtilstanden i det intensivt dyrkede landbrugsland.

Som det fremgår af afsnit 3.2., bidrager udyrkede arealer og halvkulturarealer væsentligt som habitater for særligt de almindelige arter, som er knyttet til det åbne land og landbruget.

Den foreslåede ophævelse af begrænsningen af genopdyrkningsretten på 15 år vil styrke jordbrugers mulighed for at udlægge arealer med en længere varighed, da det således ikke vil være nødvendigt at opløse arealet ved udløbet af den hidtidige 15-års periode for at forhindre, at arealerne bliver omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Når de anmeldte arealer henligger som fx. udyrkede i en længere periode, inden de opdyrkes, vil det have en positiv betydning for naturkvaliteten af disse arealer.

Det er forventningen, at udvidelsen af genopdyrkningsretten vil øge jordbrugernes incitament til at lægge flere arealer midlertidigt ud til natur, hvilket yderligere vil fremme naturen i det intensivt dyrkede landbrugsland.

Såfremt lovændringen medfører udlæg af flere omdriftsarealer til naturformål, vil dette reducere udledningen af næringsstoffer til vandmiljøet, ligesom det ubrudte plantedække vil mindske udledningen af klimagasser til atmosfæren.

8. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke direkte EU-retlige aspekter.

Som det fremgår af afsnit 3.1., så undtager driftslovens § 6 kun fra § 3 i naturbeskyttelsesloven og ikke fra de øvrige regler, som kan have betydning for genopdyrkning af et areal, herunder den særlige anmeldelsespligt i Natura 2000-områder, som er fastlagt på baggrund af EU's naturdirektiver samt forbuddet mod at beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder for bilag IV-arter. Den aktuelle ændring af loven ændrer

således ikke på, at jordbrugerens genopdyrkningsret i særlige tilfælde kan blive begrænset af anden lovgivning.

9. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

[Høringslisten indsættes]

10. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/ mindre udgifter	Negative konsekvenser/ merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen konsekvenser for staten og regionerne. Besparelser i kommunerne i forhold til genanmeldelse af arealer ved udløbet af den hidtidige 15-årige periode.	Ingen konsekvenser for staten og regionerne. Mindre administrativ forøgelse for kommunerne grundet den forventede stigning i antallet af anmeldelser af nye arealer til kommunerne.
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Besparelser ved bortfaldet behov for genanmeldelse af arealer.	Ingen direkte konsekvenser, men den foreslåede ændring forventes at øge jordbrugernes incitament til at lægge arealer ud til natur.
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Lovforslaget forventes at have positive miljømæssige konsekvenser, da det forventes at forbedre naturtilstanden af allerede anmeldte arealer og føre til	Gevinsten er midlertidig. Der kan potentielt blive fjernet mere natur af højere kvalitet ved opløjning, såfremt arealerne henligger i en længere periode.

	udlægning af nye naturarealer. Udlæg af flere omdriftsarealer til naturformål forventes at reducere udledningen af næringsstoffer til vandmiljøet, ligesom det ubrudte plantedække vil mindske udledningen af klimagasser til atmosfæren.	
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke direkte EU-retlige aspekter. Genopdykningsretten efter driftslovens § 6 kan ikke gøres gældende i nogle tilfælde af de udpegede Natura 2000 – områder og på grundlag af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/147/EF af 30. november 2009 om beskyttelse af vilde fugle (fuglebeskyttelsesdirektivet) og Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter (habitatdirektivet), eller hvis de af habitatdirektivets bilag IV-beskyttede dyrearter yngler eller raster på de anmeldte arealer, eller de pågældende beskyttede dyre- og plantearter i øvrigt etablerer sig på de anmeldte arealer, samt fredede plante- og dyrearter bl.a. omfattet af Bern-konventionen om beskyttelse af Europas vilde dyr og planer, samt naturlige levesteder af 19. september 1979 med senere ændringer.	
Overimplementering af EU-retlige minimumsforpligtelser	JA	NEJ X

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Efter driftslovens § 6 kan en ejer eller bruger anmelde et areal, der ikke er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3, som halvkulturarreal eller udyrket areal til kommunalbestyrelsen. Ejeren eller brugeren opnår derved ret til at genopdyrke arealet inden for de næste 15 år, uanset om arealet i mellemtiden måtte komme til at opfylde kriterierne for § 3-beskyttelsen, medmindre kommunalbestyrelsen inden fire uger efter anmeldelsen har oplyst ejeren eller brugere af arealet om, at arealet allerede er beskyttet.

For nærmere oplysninger om genopdyrkningsretten henvises til afsnit 3.1. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Med henblik på at styrke den eksisterende mulighed for at udlægge landbrugsjorder til naturformål i en periode uden at blive omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, foreslås det at ophæve den tidsmæssige begrænsning af genopdyrkningsretten efter driftslovens § 6.

Den foreslåede ændring indebærer, at en ejer eller bruger, der anmelder et areal som halvkulturareal eller udyrket areal til kommunalbestyrelsen, opnår ret til på et hvilket som helst tidspunkt at genopdyrke arealet, uanset om arealet i mellemtiden måtte have opnået en naturkvalitet, der medfører, at arealet uden genopdyrkningsretten ville være omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Hensigten med den foreslåede ændring er at styrke jordbrugerens mulighed for at udlægge flere arealer med en længere varighed, uden at arealerne bliver omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Virkningen af den foreslåede ændring vil være, at det ikke fremover vil være nødvendigt at opløse arealet inden for den hidtidige 15-års periode for at sikre sig mod, at det anmeldte areal bliver omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Den enkelte jordbruger vil med den foreslåede ændring kunne vælge at drive de anmeldte arealer som halvkulturarealer eller lade disse henligge udyrkede i en længere periode end 15 år. Dermed opnås potentielt en større naturværdi af de arealer, der er anmeldt i henhold til driftslovens § 6.

Det er forventningen, at den foreslåede styrkelse af genopdyrkningsretten vil øge jordbrugernes incitament til at lægge arealer midlertidigt ud til natur og dermed fremme naturværdien i det intensivt dyrkede landbrugsland.

Den foreslåede bestemmelse ændrer ikke ved pligten til evt. at anmelde genopdyrkning i Natura 2000-områder eller beskyttelsen af bilag IV-arters yngle- eller rasteområder.

Til § 2

Det foreslås, at ændringen af § 6 træder i kraft den 1. juli 2017.

Den foreslåede ændring af driftslovens § 6 vil have virkning for alle arealer, der er anmeldt som halvkulturareal eller udyrket areal til kommunalbestyrelsen efter bestemmelsen i § 6, herunder de anmeldelser, der er indgivet i perioden 1. september 2004 til lovens ikrafttræden, og som på tidspunktet for anmeldelsen ikke allerede var omfattet af beskyttelsen i naturbeskyttelseslovens § 3.

Lovforslaget sammenholdt med gældende ret

<i>Gældende formulering</i>	<i>Lovforslaget</i>
	§ 1
	I lov om drift af landbrugsjorder, jf. lovbekendtgørelse nr. 191 af 12. marts 2009, foretages følgende ændring:
§ 6. En ejer eller bruger kan anmelde et areal, der ikke er beskyttet efter § 3 i lov om naturbeskyttelse, som halvkulturareal eller udyrket areal til kommunalbestyrelsen. Ejeren eller brugeren opnår derved ret til at genopdyrke arealet inden for de næste 15 år, uanset at arealet i mellemtiden måtte komme til at opfylde kriterierne for § 3-beskyttelsen, medmindre kommunalbestyrelsen inden 4 uger efter anmeldelsen har oplyst ejeren eller brugeren om, at arealet allerede er beskyttet.	1. I § 6, 2. pkt., udgår: »inden for de næste 15 år«.
	§ 2
	Loven træder i den kraft 1. juli 2017.